

[illegible]

mar kieszköz, hogy a porra arótt.
* Konstantinápoly, nov. 30. Miután az Angol-
szággal kötött kereskedési szerződés iránt, Franciaország
szérelmü megítélést a' hozzájárulási nyilatkozás, Roussin
francia nagykövét átadta az eziránti megerősített.
Az eni francia kereskedőgég ezíri Roussin bárónak közönte
írását nyujta be. A' tanácskozásokat most az új vajlajst-
bírást nyujta be. A' mellyekben a' franczin, angol és orosz-
szágú követei közösen munkálodnak. Ezen három hatal-
ságú bizosai csaknem napokint illesekert tartanak. Az
összegi bizossá, mint mondják, a' Bécsből ide érkezett
rosok által, kik a' szultán' szolgálatába léptek, fog meg-
istitott. A' szultán' a' sentarui nagy kaszárnyát, mellyben
1000 ember élér, vésztező-intézetiért engedte át. A' ten-
en érkező személyek és áruk iránti rendelet már nyom-
is alatt van. A' Bosporusn építendő világító tornyok'
ségének földzésére tonna-vám határozatot adott. — Bairuti
k szerint Jeruzsálemben angol consulság állítottat fel. A'
indiai nyugtalanságok elnyomatok a' lázadók' főnöke,
sirait, megszökött. Alexandriából azon híre érkezett, hogy
Papolini banquie' személyében egy portugali consul ál-
tat fel. Az itteni spanyol követ ez íránt az alkirálytól ex-
tér kéri. *Ventura* general Suezet át Lahoreba utazott.
† Smyrna, nov. 25. Bairuti hírek szerint *Ibrahim*
a, hadával együtt, a' lázadó kurdok inden indult. — *Ses-*
nasso (Pickler-Muskau herczeg), a' híres utazó, ide
utik.

Elegy.

A' franciaia statutanács dec. 5-ken *Napoleon'* családja' tagjainak reclamatioját felrevetette.
A' *Moniteur* dec. 12-ől azon tudósítást közli, hogy *Gerard* marsal a' nemzetőrség' parancsnoksága' átvettelekor, hivatalát, mint a' becsület-legió' cancellarija. letette.

Dec. 5-ken *Choir des herozeg*' boliteste számos bintok' kiserelehen Louvreből a' St. Germain l' Auxerois nevű egyházba vitetett, 's a' halotti mise után ismét gyászokcsira tetetett és Lotharingiába a' bollogutának egyik jószágára szállítottatott.

Moldova - s oláhországi hiteles tudósítók szerint e két tartományban valamint az egészségi állapot, úgy a vesz-telegetezkedő helyzete is folyvást igen meglepettató, 's a brahái és galaczi kikkötőkben horgonyzó hajókban sem mu-takoznak eddig semmi oki változás, mi komolyabb aggod-la-mra okot szolgáltatna. Ellenben a Balkán helységek in-nem, a Duna másik partján Vratzban folyvást dögvész uszoklik, s naponta 7-8 embert ragad áldozatul. Nissa, Leskovitza és Szarkin szinte sok szenvednek a pusztító mörtygől. Adakoi helységet is elzárak Oláhországban, mert oda is elhatolt Dobrezabol jövő munkások által a nyavalya; Scherbestiben pedig marhadig átvitt ki.

A' chinaí birodalomnak Canton nevű városából érkezett, s július 24-ig terjedő tudósítások szerint, *Mailaud* admirál od megerkezett, jelenete által a' britek' vagyonát vendésk. A' császár újra kemény tilalmat bocsátott ki a' mákonynak (opium) az egi birodalomba leendő bevitelle ellen.

Magyar hírlapok' heti szemléje.

Decemb. 10—16.

Az *Althenerum* 49dik számában egy „Erdelyi szózati” kezdetű kiadványt a „ket magyar haza” egyesülése s Magyarországnak a Reszkehek joga iránt, ugyanazon Herold István, kinek az erdelyi 1837. diki országyűlés 16vdi ülésében e tárgyról nyilvánított neszeti Kölcsönynek ismeretes (s szemléiben is többször említett) „historiai vasolatati”, vagyis inkább azoknak ekkor lett közrebecsátati okozak.

A *Figyelmeben* „A” fizikának rövid rajzolatja” bírálattal, oly egy könyv, milyet különben a „bunkós Kri kái lapok” s a valaminek kiből bunkós Figyelmeben, ezéltel le azokat vala pocsekolni, s nem ritkán írja szemelyével együtt csafá tenni, mit aunal könnyebben s a publicum elvót nem igazagszinnel is tehettek, mivel a munka valósan gyenge, igen gyenge s a tudomány” jelentőri magasságaihoz képest igen alacsony fokón álló

volt. A jelenik magyarnak azonban azon szerencsére jutott, hogy bírójára (84) megörömmel, keményen, sürdén és szórakozottan jelelt ki ugyan hibáit, de legnagyabkai tudományos *erőszelvények* (erőve mind az íróit, mind a bírálóit) nem egyszer illeték hangon, nem bűnkövel ütve, hol a könyvre, hol annak írójára *); noha még ez a critica is *teljesség* után nyúlhat, hogy az íróit nem azért saját korához 's az e földön tudománynak az írói honában és ezáltal vélt olvasói nál való általánynak állásához; mert ez utóbbi tekintetben nem hihetem (legnagyobb ébrenlét után nem hihetem), hogy nem könyörög valami díszesrelet is ne lehetett volna mondani a mi pedig itt egy szóval sem történt. A 'Figyelmező' criticiainak ezen mindinkább szelidülő hangjára már egyszeres volna alkalma az olvasói figyelemzetni (Hirnök, 87 s. 30.) azon szerény 's alkalom szülte hozzáadással — mert az Athenaeum redactori épen akkor temeték el, *hét szóval* — hogy ezen hangszelidülésben 'talán' 's' szemelenek is volt némi befolyása; mint a mi melly 's' méltánylatot és kíméletet már 8—9 hónap óta előbb és általánosan sürgett. A 'befejezett' itt egy igen goromba és csak betyárhöz, nem a teremtőre illő hangon írt czikkelyben (millyekhez az Athenaeum íróinak sok szerencsét, olvasóinak pedig jó gyomortörténetet szajgált kívánnak) tagadja a 'triceps redactio, altiván hogy 's' a 'Figyelmező' most is *épen olyan*, mint azelőtt 's' szemle előtt) volt. Itteljele az olvasó, melyikneknek van itt igazna; mert mi mind a kétten pará vagyunk 's' magunk ügyében *ily ellátározatlan* és eldöntöleg, mint a mi redactio esszi, semmi esetre sem illethetünk. De ezen ezért, mivel 's' nem illethetünk 's' a redactio mégis *ily* ítélt, vehető nekem a red. rossz neven, ha, miután ő az en íteletem szemlem' befolyásról, 'őrezatlanságnak és kérdéseknak' nevezte, én viszont az ő íteletét saját lapjáról és ügyében hogy t. i. a 'Figyelmező' most is *épen olyan*, mint azelőtt 's' egyenes és világos, sőt épen kezel fogható, hazudásnak 's' nevezem? — Utóbb ugyanitt 's' ugyanolyan hangon Bajza ur palástolati akarja vinstag tudatlanságot az angol lake-school' és lakeisták' tárgyában, 's' tovább is a meri állítani, hogy ő helyesen nevezte és nevezette Athenaeumban az első tengeri iskolának, helyesen írta e címet a másodikat lakistáknak. Kár volt B. urnak ezen irányba bele keverni magát a sirba, egyszerűsind sincs nyelvében és csavargásiban annyira kimutult scyophantasi árt. A fő dolgot, melyet en szóba hoztam 's' melly itt a nyedél fenforoghat, az honnan vette az angol lake-school 's' lakeismus nevezetel? következőleg, helyesen nevezi a mai Baza tengeri iskolának, 's' valjón orthographic helyesen ír e ő 's' magyar textusban *lakistát* 's' helyett lakistát, azaz az angol kiejtés szerint *lakista*? Az első 's' legvalószínűbb kérdésere neveze hiszen itt maga B. is megismeri, hogy Wordsworth, Coleridge és Southey azért szavaltattak a 'Lake-school'hoz, 's' mivel őket a történet a cumberlandi tavak' partján hozta össze? (876d. lap). Ugyan a 'lake' *is nem tenger*, 's' a cumberlandi 's' a szomszéd szomszédok angol földrajsgömbökben nincsen is tenger, hanem csakának tavak, ingoványok, loch-ok, miket az angolok lake vagy loch (mondk ki: lok) nével nevez, de sohán sem ezzel: sea (mondk ki: szí), mi nála kerekasztalú *tenger* megnevezésére szolgáln. És így ezt: lake-school 's' történeti és philologiai tudatlanság fordítáit a tengeri iskolának 's' helyett: *tavi*-iskola. Bajza urat és a füzéri cikkely' fordítóit V—t a német Teseo tevérsind, és ez az angolban nincsen egy. Lassuk mind az angli Bailey-Fahrenkriger szótárát **), melynek auctoritát B. ur bízottól fogja fogadni. Itt az első, angol-német, részben az 1848d. Jappon ha felülőm Lake szót, ez alkalom: „Lake (léb) f. lac, lat. lacus, vergl. loch, loch, der Lac, der See, die See.“ Nézzük most az 577d. k. Jappon Loch szót: „Loch (loef) gael. loch, trl. longh, lacus, vergl. lake; der See, Weiher, Zümpfel.“ Tehát a 'lake' mindenütt 's' loch, moesár, posvány 's' értelmezésben. Ússák fel ugyanitt a második, német-angol, részben az a 'nemzet szót: See, 's' ime mit látunk a 676d. k. Jappon See (seminus): 'sea; die offenbare See; main sea; der See; by sea... 'sth; mind a 'tenger' értelmében. Utána a mindjárt új czikkelyül: 's' e m (asculum) 's' lakistát a 'nemzet' a 'nemzet See (dic) mint tenger = sea, 's' a 'nemzet See (der) mint tó = lake. Következésképp a 'lake-school' nem lehet tengeri, hanem kell tavi iskolának fordítani. — Hanem talán a lake szó' kifejtésében lesz B. ur igazna, 's' jó írói 's' lakisták' 's' helyett 'lakista', 'lakista' 's' az angol írást megtartva 'lake-ista'?? Mentsem a jó ístet a kacsagombon kell, midőn B. ur (ki soha sem tanult angolt) 's' maga nyavalygásában ezt mondja nekem (ki született angol, Lidelul utól, hat héttig vettem angol leckekeket Angliában, 's' Mondassa ki magának Csato 's' szót született Pongrácz megfájja, hogy *tavistva* hamis. Mi az őrdög? És csakugyan üszintén hiszi e B. ur, hogy midőn en a Hirnök 91. számában foglalt szemlemben ezt mondtam: „Lake-tó, lakisták: lék“, akkor egy kissé nem jartam utána a dolognak, 's' írtam volna ezt, ha nem lettem volna egy kissé *szelidnyos* 's' dologról? vagy az hiszi, hogy itt Pozsonyban nincsenek született angolok, született *angol nyelvemesterek* lakisták 's' szót, ha kellett volna, magának kimondhatnám? De minek ez, hiszen ott van a sok angol grammatica, 's' legkisebbtől a legmagyobb; íssse fel őket B. ur ha közölök csak *egyben* is találja 's' szót kifejtést ebe

nek, azaz nek a horzu e-vel ejendőnek, akkor nevezem én gúmgemt aegyphontának. Nem láttá e iment B. ur, hogy Fahrtenkrüger e' szó' kijelenté' német betűkkel így ma ki ki? Lehet e a' német horzu e-nem kijelenté' más egyé- hangra, mint open e-re, csavartu? s' lehet e ezt nekünk is más hangzóval mint vagy ekes e-vel (e), vagy két e-vel (ee) viasszandó? Igen, de az e hang, meg pedig horzu hang, mind a' két esetben tagadhatatlan. Hallott, látszik e fogasból B. ur valamit arról, hogy az angol a e hang- zók négyfeleképen is ejtetnek ki 's' a' maga' egyzűgyűsége- ben, akorom mondani, tudatlanságában, azt gondolta, hogy tehát ezek' kijelíté' soha sem bizonyos és meg nem határozha- zó, de én nem csak Pozsonyban és Pestnek, nem csak Deb- reczennék, Pataknak, Kolozsvárnak, Enyednek, Pápanak, Keeskmének, hanem Losoncznak és Nagy-Körösnak an- gol nyelvtanulóit is felhivom, vajlon nem nevetnek e Baj- za urnak ora a' s' nem tudják e teljes bizonyossággal, hogy ezen 's' ilyen angol szokat: lake, take, made, grace, face stb. így kell 's' lehet magyarul legjobban kimondani: lake, teg, med, grész, fész stb. Azt én seleté sajnálom, hogy B. ur, mint a' legnagyobb követelész magyar bel- lésztrici hírlap' redaktora, nem tud sem angolt, sem olaszul, sem francziázt' de azt, mint factumot, nekem alkalma- helyen ki kellett e' szemelemben, mint mellében természeté- fogva adatokat fog az utókor a' vele egykoru magyar hirlap- pok' characteristicájához és literaria historijához keresni- jelelem, akar dühödik ezért B. ur és társai, akar nem ki tudna küzálkni az angol tavi-iskola' emberséir' és szel- lemérül többet és jobbat mondani, é' vagy en, az itt ne- kerdés, mert ha az lett volna, mindjárt akkor bele e- reskedtem volna: annyit azonban kiak' átálthati, hogy e' tárgy- ban Bajzával, ki minden ebből tudománynyt egy német li- lyóiratból merítette, nem lehet nehez vetelkedni ollanná ki, akár ezen költői osztályzat' történetét, akár az illeté- a' gol irók' szellemét tekintvük, magából az angol kufűb- merítet.

Az *Ismeretlenek* ez uttal igen érdekes és tanulságos levelezések vannak: egyike „Szászország” nép- és név-műveléséről, ezim alatt báró Pongrácz Pállof; másik „Győr közhasználat” (a’ Rottenbiller-féle) és meg valami „czimment” *Phetz*-tól. A’ „hidvégvi mint győzszer” marhadóig eléri ezimű czikkelyben az 573dik lapot „levegővrontas helységei” helyett az ellenkezőnek, t. i. „legvontat mint helységei” kell valla tétenyi. Az öszművészeti rész *Chevalier*’t hasznú találmányai közül (Párisban) ez uttal kétfőt ismer tet meg, u. m. a’ mozditható kemenczét s egy készület mellyben „arabok” eledelet megmelegítvén tni.

A' *Hétlapokban* új és fő cikkely: „Acsmesterség — utóbb 's folytatólag egy nyilatkozás közöltetik a' Talsalkodó' 77dik számában foglalt néhány szóra Duna-hajzásunk körül.

A *Rajzolatok Strassnak* egy levelét közlök Dublinból, múlt november' Jéről, melyből kiemeljék ezeket: angol klasszonymok, világtánsál tekintve, karsuk, sugrok, izgók, de a' kimeringeseben – pedig, ha jótsum, n akarnak műst – ninesz bennök az az örömkifejezes, m becsi klasszonymokban, mely engem a' hangszerzest buzdított. – Legjobb lánczsnók a' becsi klasszonymok: az elsők, azután a' pestiek, müncheniek, párisiak, utolsók az angolok. A' párisiak elsőik volnának, ha a nyi kellemet és gratiát nem fejteneinek ki. Hanem szászor megbántam, hogy annyi milliót tánczik körül nem hoztam magammal, itt bizonyosan mi egyvike guineázapor esett volna! "sib.

A' Regelő: "Az én bekesem" czim alatt egy, ha ma
den nem csal, egészen eredeti előbeszést folytat, mel-
ből egy kislet mutatóvnyt ímit közzik: "Órmai remé-
reményleni okosság nélkül, ébren álmodozni, csezszer ha
ni meg halál nélkül, másról gondolkozni, ön magáról
feleltkezni, most hevílni, majd fázni. Szeretted e a rej-
szel? Ez az: de hogy kissé se tölrd rajta fejedet, me-
mondom: szereltem! — Hej be anygal is ám az a sz-
szűke lenni! No de majd más fele is terek. Elég hoz-
megyolt a' fényes bái: volt táncz! — Ezer millió! e' a
czosokhoz képest a' forgó szel csak óramutató. Már
nem jó volt ugy e bekesem" de meg bagarium sam, melly-
mint leendő kecsis, hideg elleni vedszerek neve magá-
mal, "s gondolván, hogy mind szírne, min! alkotásra ne-
ve nemzetből a' tarka harisnyánál, lábomon hagyttan.
bezzeg az istűkös csillagnak sincs több bámuloja, mint t-
kem: csillagot rám a' sok vendégem: kendűköt be bur-
cet előttem sok finnyas ör- mint később tudám, uj be-
sem" s bagarium" hatós szagától bosszontatva. — En, mint b-
zilisk" tekintetével megévezett, helyéből sem tudék mo-
dulni, míg Csellej meg nem jelenik. "Legyen örömetek
vartalan!" s távoztam. Hogy pedig megilletődésem, how-
tovább, komolyságá meg vájlek, körülvetttük egy ke-
asztalt; itt is volt táncz, vig toasztokkal csengő pohá-
táncz, az edes barátság' ártatlan enyvelgessivel fűszere-
ve. — O! bajtárs, miert jelen nem lehetel!" "sb. A' R-
gelo" végén, mint tudját, rendszertit "gondolatok, en-
lekmondások, jegyzetek az élet' könyveiből:" s hasonló-
állomnak. Nemélyik ezek közül igenis náy: például itt (a
100dik számban) ez: A' tekozonak szüntelen rozé sze-
tendeje van. Naplomból: Andrejkovics Elise. — A' Ho-
művész mutatóvnyt közöl Beúthy Zsigmond, "Csáb" czimú
4 felvonásos új drámajából.

A' Társalkodó a' pápai casino' ünnepéről (gr. Szechenyi István' képeinek az olvasóteremben felállításáról) közöl tudósítást Cs. S. — W. F. O. rejtelyes aláírással. — A Hazzaos Mulatságok a' párisi tudományos academiá' sepi

170kei dőselebb közlenek nemellejeket.
A' Nemzeti Türelmekor az, "Erdélyi házi segéd, kalendáriom 1338ra" (első év, több jeles ferjnak' szerkesztése alatt) ismertetést hozza. — A' *Vasárnapi Ujság* nemelly emlekezéseket közöl a' közép sorok asszonyaihoz a', "házi boldogságról." Teremjen gyümölcsöket! — A' br. *Mellett* sokszor említtet cikkelyek (Hogyan tartható fen magát) oly buzamos idők óta a' székely nemzet?' folytatja.

*) Mutatványul felhozunk itt a' berekesztést: „A egész munkár-
teknieve visza, ref. azt előlegesen előkészítélet nélkülöz, igen
értélen gyümölcsnek nézi. Ref. az újabb fatallományokat az néze-
tetek a'hol sem jól beazva, sőt néha a' régi anyag sines kelle-
tek fellegva a' földalozra. A' nyelc ezek szavakkal tarkoztót
hol magyar művészt fordul el, az néha a' legfeszélyben tré el a'
már bevettől, mint hűvek, rímretek' st'h. Mikre nézve ref
nem fog igazán találni látszani, ha szerzőnek mondja:

²⁵) Bailey-Fahrenkrüger's Wörterbuch der englischen Sprache; erster und zweiter Theil. Jena, Friedrich Frommann. 1872